

เทวทตฺตวตฺถุ ๖

“อนิกฺกสาโวติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตฺถา เชตวเน วิหรนฺโต ราชค
 เเท เทวทตฺตสฺส คนฺธารกาสาวลาภํ อารพฺภ กเถสิ ๖

เอกสฺมึํ หิ สมเย เทว อคฺคสาวกา ปญฺจสเต ปญฺจสเต อตฺต
 โน ปริวาระ อาทาย สตฺถารํ อาปฺจุจฺฉิตฺวา เชตวนโต ราชคหํ อคฺมํสุ
 ๖ ราชคหฺวาสิโน เทวปี ตโยปี พหุปี เอกโต หุตฺวา อากนฺตฺกทานํ
 อทํสุ ๖ อเถกทิวสํ आयสฺมา สารีปฺตฺโต อนฺุโมทนํ กโรนฺโต “อุปา
 สกา เอโก สยํ ทานํ เทติ, ปรี น สมาทเปติ; โส นิพฺพตฺต
 นิพฺพตฺตฎฺฎาเน โภคสมฺปทํ ลภติ, โน ปริวารสมฺปทํ, เอโก ปรี สมาท
 เปติ, สยํ น เทติ; นิพฺพตฺตนิพฺพตฺตฎฺฎาเน ปริวารสมฺปทํ ลภติ, โน
 โภคสมฺปทํ, เอโก สยํปี น เทติ, ปรีปี น สมาทเปติ; โส นิพฺพตฺต
 นิพฺพตฺตฎฺฎาเน กถฺชิกมตฺตํปี กุจฺฉิปุรี น ลภติ, อนาโถ โหติ นิปฺปจฺจ
 โย, เอโก สยํปี เทติ, ปรีปี สมาทเปติ; โส นิพฺพตฺตนิพฺพตฺตฎฺฎาเน
 อตฺตภาวสเตปี อตฺตภาวสทฺสเสปี อตฺตภาวสทฺสเสปี โภคสมฺปทญ
 เจว ปริวารสมฺปทญจ ลภตฺตีติ เอวํ ฌมฺมํ เทเสสิ ๖ ตเมโก ปญฺหิต
 ปุรีโส สุตฺวา “อจฺฉริยา วต โภ ฌมฺมเทสนา, สุขการณํ กถิตํ; มยา
 อิมาสํ ทฺวินฺนํ สมฺปตฺตํ นินฺนํ นิปฺพาทนกกมฺมํ กาทํ วัฏฺฏตฺตีติ จินฺเตตฺวา
 “ภนฺเต เสว มยฺหํ ภิกฺขํ คณฺหเถติ เถรํ นิมนฺเตสิ ๖ “กิตฺตเกหิ เต
 ภิกฺขุหิ อตฺโถ อุปาสกาติ ๖ “กิตฺตกา ปน โว ภนฺเต ปริวารธาติ ๖
 “สทฺสสมตฺตา อุปาสกาติ ๖ “สพฺเพหิ สทฺธีเยว ภิกฺขํ คณฺหเถ ภนฺเต
 ติ ๖ เถโร อธิวาเสสิ ๖ อุปาสโก นครวีถิยํ จรฺนฺโต “อมฺมตาตา
 มยา ภิกฺขุสทฺสสํ นิมนฺติตํ, ตุมฺहे กิตฺตกานํ ภิกฺขุณํ ภิกฺขํ ทาทํ
 สกฺขิสฺสถ, ตุมฺहे กิตฺตกานนฺติ สมาทเปติ ๖ มนฺุสฺสา อตฺตโน อตฺต

โน ปโหนกนิยามเณ “มยํ ทสนนํ ทสฺสาม, มยํ วิสฺตียา, มยํ สตฺส
 สฺธาติ อหํสุ ฯ อุปาสโก “เตนฺหิ เอกสฺมึ จาเน สฺมาคมํ กตฺวา เอก
 ไต ว ปจิสฺสาม, สพฺเพ เตลตฺติตตณฺฑุสฺสปีฬานฺตีตาทีนํ สฺมาหฺรธาติ
 เอกสฺมึ จาเน สฺมาหฺราเปสิ ฯ อถสฺส เอโก กุญฺญมฺพิโก สตฺสทสฺสค
 ฆนํ กนฺธารกาสาवตฺถํ ทตฺวา “สเจ เต ทานวญฺญํ นปฺโปหฺติ, อิทํ
 วิสฺสขฺเชตฺวา, ยทฺนํ, ตํ ปุเรยฺยาสิ; สเจ ปโหฺติ, ยสฺส อิจฺฉสิ; ตสฺส
 ภิกฺขุโน ทเทยฺยาสิตี อาท ฯ ตถา ตสฺส สพฺพํ ทานวญฺญํ ปโหฺสิ,
 กิञ्ชิตฺติ อุนนฺนาม นาโหฺสิ ฯ โส มนุสฺเส ปุจฺฉิ “อิทํ อนคฺฆกาสาवं
 เอเกน กุญฺญมฺพิเกน เอวํ นาม วตฺวา ทินฺนํ, ทานวญฺญํ อติเรกํ ชาตํ
 , กสฺสิทํ เทมาติ ฯ เอกจฺเจ “สารีปฺตฺตตฺเถรสฺสธาติ อหํสุ ฯ เอกจ
 เจ “เถโร สสฺสปริปากสมเย อากนฺตฺวา คมนฺสีโล; เทวทตฺโต อม
 หากํ มงฺคลามงฺคเลสุ สหาโย อุกมณฺโโก วิย นิจฺจํ ปตฺติจฺฉิตฺ, ตสฺส
 ตํ เทมาติ อหํสุ ฯ สมฺพหุติกาย กถายปี “เทวทตฺตสฺส ทาทพฺพน
 ติ วตฺตาโร พหุตรา อเหสุ ฯ อถ นํ เทวทตฺตสฺส อหํสุ ฯ โส ตํ
 จินฺนํทิตฺวา สิปฺพิตฺวา รชิตฺวา นีวาเสตฺวา ปารุปีตฺวา วิจฺรติ ฯ มนุสฺสา
 ตํ ทิสฺวา “นยิทํ เทวทตฺตสฺส อนฺจฺฉวิกํ; สารีปฺตฺตตฺเถรสฺส อนฺจ
 ฉวิกํ; เทวทตฺโต อตฺตโน อนฺจฺฉวิกํ นีวาเสตฺวา ปารุปีตฺวา วิจฺรตีติ
 วทิสฺสุ ฯ

อเถโก ทิสาวาสโก ภิกฺขุ ราชคฺหา สาवตฺถิ กนฺตฺวา สตฺถารํ วน
 ทิตฺวา กตฺปฏิสฺสนฺธารो สตฺถารา ทฺวินนํ อคฺคสาวกานํ ฬาสฺวิหารํ ปุจ
 ฉิตฺโต อาทิตฺโต ปญฺจาย สพฺพํ ตํ ปวตฺตํ อโรเจสิ ฯ สตฺถา “น โข
 ภิกฺขุ อิทาเนว โส อตฺตโน อนฺจฺฉวิกํ วตฺถํ ฐาเรติ, ปุพฺเพปิ ฐาเร
 สีเยวาทิ วตฺวา อตีตํ อหฺริ;

อตีเต พาราณสีย์ พรหมตตเต รชช การเนเต, พาราณสิวาสี
 เอโก หตถิมารโก หตถิ มาเรตวา ทนุเต จ ตเจ จ อนุตานิ จ
 ฆนมัสลจ อหริตวา วิกกิณฺโตนโต ชีวิตํ กปฺเปสิ ฯ อถกสมฺมึ อรณฺเณ
 อนกสทสฺสา หตถิ โคจรั คเหตุวา คจฺจนฺตา ปจฺเจกพุทฺเฐ ทิสฺวา
 ตโต ปฏฺจาย คจฺจมานา คมนาคมนกาเล ชนฺนุเกหิ นิปฺติตฺวา วนุ
 ทิตฺวา ปกฺกมฺนฺติ ฯ เอกทิวสํ หตถิมารโก ตํ กิริยํ ทิสฺวา “อหํ อี
 เม กิจฺเจเน มาเรมิ, อีเม จ คมนาคมนกาเล ปจฺเจกพุทฺเฐ วนุทฺนฺติ,
 กิณฺนุ โข ทิสฺวา วนุทฺนฺตีสฺสึ จินฺเตนฺโต “กาสาवन्दि สลฺลกฺเขตฺวา “มยาปี
 อิทานิ กาสาวํ ลทฺฐํ วฏฺฏตฺตีสฺสึ จินฺเตตฺวา เอกสฺส ปจฺเจกพุทฺธสฺส
 ชาตสฺสรั โอรุยฺห นหายนฺตสฺส ตีเร จปีเตสฺส กาสาเวสฺส จีวรํ เถเนต
 วา เตสํ หตถินฺนํ คมนาคมนมคฺเค สตฺตํ คเหตุวา สสึสํ ปารุปีตฺวา นิ
 สึทฺติ ฯ หตถิ ตํ ทิสฺวา “ปจฺเจกพุทฺธโรติ สลฺลยาถ วนุทิตฺวา ปก
 กมฺนฺติ ฯ โส เตสํ สพฺพปจฺจโต คจฺจนฺตํ สตฺตฺติยา ปหริตฺวา มาเรต
 วา ทนฺตาทีนึ คเหตุวา เสสํ ภูมียํ นิฆนิตฺวา คจฺจติ ฯ อปรภาเค
 โโพธิสฺสโต หตถิโยนียํ ปฏฺฐิสฺนฺธิ คเหตุวา หตถิเชฏฺฐจโก ยฺยปฺติ อโหสิ ฯ
 ตทาปี โส ตเถว กโรติ ฯ มหาปุริโส อตฺตโน ปริสาย ปฺริหานึ ฌต
 วา “กุหึ อีเม หตถิ คตา มนฺทา ชาตาทิ ปุจฺจิตฺวา, “น ชานาม
 สามีติ วุตฺเต, “กุหึ คจฺจนฺตา มํ อนาปุจฺจนา น คมิสฺสฺนฺติ, ปฺริปนุ
 เถน ภาวิตพุพฺพนฺติ จินฺเตตฺวา “เอกสมฺมึ จาเน กาสาวํ ปารุปีตฺวา นิ
 สินฺนสฺส สฺนฺติกา ปฺริปนุเถน ภาวิตพุพฺพนฺติ ปฺริสงฺกิตฺวา ตํ ปฺริคคณฺหิตุ
 สพฺเพ หตถิ ปุโรโต เปเสตฺวา สยํ ปจฺจโต วิลมพฺมานอ อากจฺจติ ฯ
 โส เสสฺสทฺถีสฺสึ วนุทิตฺวา คเตสฺส, มหาปุริสํ อากจฺจนฺตํ ทิสฺวา จีวรํ สํ
 หริตฺวา สตฺตํ วิสฺสชฺชึ ฯ มหาปุริโส สตี อฺปฏฺจเปตฺวา อากจฺจนฺโต

ปัจฉโต ปฏิกกมิตวา สตตี วญเจสิ ฯ อถ นํ “อิมินา เม หตถิ นาสิตาติ คณหิตุํ ปกขนุทิ ฯ อิตโร เอกํ รุกขํ ปุโรโต กตวา นิสสิยิ ฯ อถ นํ รุกเขน สทธี โสณทาย ปริกขิปิตวา “คเหตฺวา ภูมियํ โปเถสสามีติ เตน นีหริตฺวา ทสฺสิตํ กาสาวํ ทิสฺวา “สจฺหํ อิมสฺมี ทุสฺสิสฺสามิ, อนेกสทฺเสสฺส เม พุทฺธปฺปจฺเจกพุทฺธจีณาสเวสฺส ลชฺชา นามภินฺนา ภวิสฺสตีติ อธิวาเสตฺวา “ตยา เม เอตฺตกา าทกา นาสิตาติ ปุจฺฉิ ฯ “อาม สามีติ ฯ “กสฺมา เอวํ ภารियํ กम्मํ อภาสิ? อตฺตโน อนนุจฺฉวิกํ วิตรากานํ อนุจฺฉวิกํ วตฺถํ ปริทหิตฺวา เอวรูปํ ปาปกम्मํ กโรนุเตน ภารियํ ตยา กตฺนฺติ ฯ เอวญจ ปน วตฺวา อุตฺตรีปนิคฺคณฺหนโต

“อนิกฺกสาโว กาสาวํ โย วตฺถํ ปริทเหสฺสตี
 อเปโต ทมสจฺเจน, น โส กาสาวมฺรหฺติ,
 โย จ วนฺตกสฺวสฺส สีสฺเสสฺส สฺสฺมาหิโต
 อูเปโต ทมสจฺเจน, ส เว กาสาวมฺรหฺตีติ

คาถํ วตฺวา “อฺยตฺตฺนฺเต กตฺนฺติ วตฺวา ตํ วิสฺสชฺเชสิ ฯ

สตฺถา อิมํ ธมฺมเทสนํ อหริตฺวา “ตทา หตฺถิมารโก เทวทตฺโต อโหสิ, ตสฺส นิคฺคหโก หตฺถินาโค อหเมวาติ ชาตกํ สโมธานตฺตวา “น โข ภิกฺขุ อิทาเนว, ปุพฺเพปิ เทวทตฺโต อตฺตโน อนนุจฺฉวิกํ วตฺถํ ธาเรสิเยวาติ วตฺวา อีมา คาถา อภาสิ

“อนิกฺกสาโว กาสาวํ โย วตฺถํ ปริทเหสฺสตี
 อเปโต ทมสจฺเจน, น โส กาสาวมฺรหฺติ,
 โย จ วนฺตกสฺวสฺส สีสฺเสสฺส สฺสฺมาหิโต
 อูเปโต ทมสจฺเจน, ส เว กาสาวมฺรหฺตีติ ฯ

ฉททนต์ชาตเกนาปี อยมตฺโถ ทีเปตพฺโพติ ฯ

ตตฺถ “อนิกฺกสาโวติ: กามราคาทิหิ กสาเวหิ สกสาโว ฯ ปริท
หเสสตีติ: นิवासนปารุปนตฺถรณวเสน ปรีภฺยชิสฺสตี ฯ “ปรีทหิสฺสตีตีปี
ปาโห ฯ อเปโต ทมสจฺเจนาติ: อินฺทฺริยทมเนน เจว ปรมตฺถสจฺจปฺกจิ
เกน จ วจีสจฺเจน อเปโต ฯ “วิยฺตุตฺติ อตฺโถ ฯ น โสตี: โส เอว
รฺูโป ปุคฺคโล กาสาวํ ปรีทหิตฺุํ นารหตี ฯ

วณฺตกสาวสฺสาติ: จตฺุหิ มคฺเคหิ วณฺตกสาโว ฉทฺุทิตกสาโว ปหี
นกสาโว อสฺส ฯ สีเลสฺสุติ: จตฺุสฺ ปารีสุทฺุธิสีเลสฺสุ ฯ สฺุสม่าหิตฺุติ: สฺุภฺุ
สม่าหิตฺุ สฺุภฺุ จิตฺุ ฯ อูเปโตติ: อินฺทฺริยทมเนน เจว วุตฺตปฺปกาเรน
จ วจีสจฺเจน อูเปโต ฯ ส เวติ: โส เอวรฺูโป ปุคฺคโล ตํ กาสาววตฺถํ
อรหตีตี ฯ

คาลาปรีโยसानเน โส ทิสาวาสีโก ภิกฺขุ โสตาปนฺโน ชาโต ฯ อถ
ถเปปี พหุ โสตาปตฺติผลาทินิ ปาปฺุณฺิสฺสุ ฯ เทสนา มหาชนสฺส สาทฺุถิ
กา อโหสีตี ฯ

เทวทตฺตวตฺถุ ฯ